

O'ZBEKISTON TURIZM SOHASIDA KORPARATIV BOSHQARUVNI JORIY QILISH ISTIQBOLLARI

Zakirova Zuxra Shakirdjanovna

Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni tashkil etish yo'nalishi

2-kurs magistranti.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.10559494>

Annotatsiya. Ushbu maqolada turizm iqtisodiyotini rivojlantirishda ushbu sohasining roli ko'rsatib berilgan. Shuningdek, mintaqada turizm sohasining hozirgi holati tahlil qilinib, uni boshqaruv istiqboli haqida taklif va tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: turizm, sayyoh, omil, turistik infratuzilma, ekoturizm, rekreatsion turizm, boshqaruv, agroturizm.

PROSPECTS FOR THE INTRODUCTION OF CORPORATE GOVERNANCE IN THE TOURISM SECTOR OF UZBEKISTAN

Abstract. This article shows the role of this area in the development of the tourism economy. Also, the current state of the tourism sector in the region is analyzed and suggestions and recommendations are made about the prospect of its management.

Keywords: tourism, tourist, factor, tourist infrastructure, ecotourism, recreational tourism, management, agrotourism.

ПЕРСПЕКТИВЫ ВНЕДРЕНИЯ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛЕНИЯ В СФЕРЕ ТУРИЗМА УЗБЕКИСТАНА

Аннотация. В данной статье показана роль данного сектора в развитии экономики туризма. Также проанализировано текущее состояние туристской отрасли в регионе и даны предложения и рекомендации по перспективам ее управления.

Ключевые слова: туризм, турист, фактор, туристская инфраструктура, экотуризм, рекреационный туризм, менеджмент, агротуризм.

KIRISH

Iqtisodiyotni modernizatsiyalash va aholi farovonligini oshirish sharoitida mintaqalarni kompleks rivojlantirish alohida o'rin tutadi. Xususan, Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoevning Vazirlar Mahkamasining "mamlakatimizni 2016 yildagi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yakunlarini har tomonlama tahlil qilish hamda respublika hukumatining 2017 yil uchun iqtisodiy va ijtimoiy dasturi eng muhim yo'nalishlari va ustuvor vazifalarini belgilashga bag'ishlangan kengaytirilgan majlisi"dagi ma'ruzasida hududlarni kompleks va intensiv ravishda rivojlantirish borasida qabul qilingan yangi maqsadli dasturlarni amalga oshirish bo'yicha muhim vazifa va choralarni belgilab berdilar [1]. Bu chora-tadbirlar Prezidentimizning hududlarda bo'lgan safarlarida yanada ustuvor ahamiyatga ega bo'ldi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Turizm sohasining mazmun-mohiyati va uni rivojlantirish masalalari ko'pgina xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan o'rganilgan, unga turli fikrlar bildirilgan.

I.T.Balabanov va A.T.Balabanovlar bildirgan fikrga asosan, turizmni avvalo tovarga qiyos qilishadi, har qanday tovar bo'lgani kabi uni realizatsiya qilish shartsharoitlari, talablari,

maqsadlari, sotish imkoniyatlari bo'lishi lozimligini aytishadi. Olimlar turizmni zamonaviy inson ehtiyojlari uchun eng birlamchi tovarlar qatoriga kiritishadi.

O'zbekistonlik iqtisodchi olim I.S.To'xlievning ta'rifiga ko'ra, turizm bu – turistlar tomonidan amalga oshiriluvchi, aniq belgilangan turistik maqsadlarga ega ommaviy sayohatlar turidir [4].

Fikrimizcha, turizm bu – dam olishni tashkillashtirishning murakkab va ommaviy hodisasi va shakli, tashqi dunyoni bilish uchun imkon, xizmatlar va biznes sohasida mintaqalararo va xalqaro hamkorlik maydoni, mintaqa va davlat siyosatining bir qismi hisoblanadi.

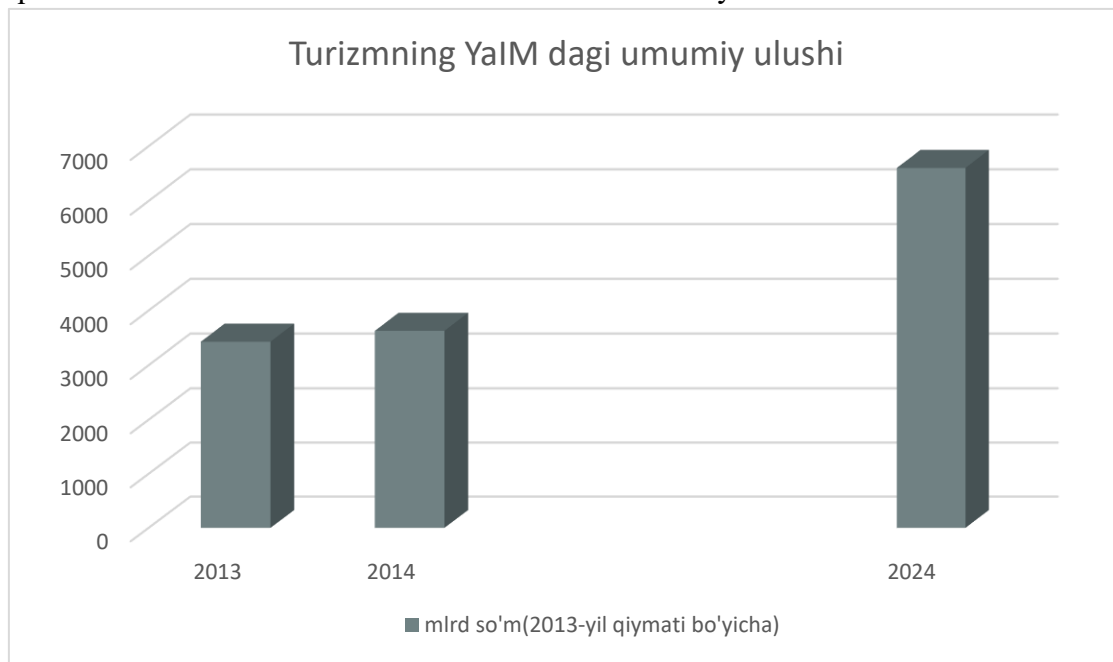
TADQIQOT METODOLOGIYASI VA EMPIRIK TAHLIL

Jahon turizm tashkiloti (UNWTO)ning ma'lumotiga ko'ra, 2023 yilgacha bo'lgan so'nggi o'n yil davomida turizm sohasi barqaror rivojlanishni namoyon etgan, xususan mazkur yilda sohani rivojlanishi Yaqin Sharqda 8 foiz, Osiyo va Tinch okeani mintaqasida 5 foiz, Yevropa va Afrika qit'alarida 4 foiz va Amerika mintaqasida 2 foiz o'sish ko'rsatkichiga ega bo'lib, turistik tashriflar soni 1,462 mln.dan ortiq kishini tashkil etdi. Ushbu davrda dunyodagi har to'rtinchi yangi ish o'rni sayohat va turizm sohasida yaratilgan, barcha ish o'rinlarining 10,6 foizi (334 mln kishi) va jahon YaIMning 10,4 foizi (9,2 trln dollar) turizmga to'g'ri kelgan.

NATIJALAR

O'zbekistondagi statistik ma'lumotlarga nazar soladigan bo'lsak, 2022 yil davomida mamlakatimizga tashrif buyurgan xorijiy turistlar soni 1,9 mln.nafarga yetib, turistik xizmatlar eksporti 422,1 mln. AQSh dollarini tashkil etdi. 15,0 mln. mahalliy aholi shundan, ayollar daftariga kiritilgan 124,4 ming nafar ayollar sayohati tashkil etildi.

Respublikamizda sohani rivojlantirish borasida bir qator ishlarni amalga oshirish rejalashtirilgan. Xususan, xalqaro turizm doirasida qo'shni davlatlarning OAV vakillari va turistik tashkilotlari uchun mamlakatning chegaradosh viloyatlarida info turlar uyushtirish, qo'shni davlatlarning o'z tillarida targ'ibot materillarini tayyorlab, ularning hududida joylashtirish, qo'shni mamlakatlar uchun mamlakatimizda "Turizm oyliklari"ni tashkil etish choralari ko'riladi.

1-diagramma. O`zbekistonda iqtisodiyotida turizmning o`rni va ahamiyati raqamlarda.

Xorijiy davlatlarda targ`ibot loyihalarini olib borish uchun dastlab maqsadli bozorlarda marketing tadqiqotlari olib boriladi. O`rganishlar natijasida, maqsadli davlatlarga mo`ljallangan marketing konsepsiyasi ishlab chiqiladi va targ`ibot ishlari tashkil qilinadi.

O`zbekistonda ichki turizmni rivojlantirish har tomonlama qulay bo`lganligi sababli, sohani rivojlantirish masalalariga katta e`tibor berilmoqda. Soha mutaxassisleri, mas`ul tashkilotlar, olimlar, iqtisodchilar, tahlilchilar, ommaviy axborot hamda ijtimoiy tarmoq vakillari tomonidan ichki turizmning mamlakat iqtisodiyotiga ta`sirini o`rganish, tahlil qilish, takliflar berish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Shu jihatdan 2021 yil 9 fevraldagi O`zbekiston Respublikasi Prezidentining “O`zbekiston Respublikasida ichki va ziyorat turizmni rivojlantirish chora-tadbirlari to`g`risida”gi Farmonining ijrosini ta`minlash alohida e`tibor talab etadi.

O`zbekistonda xorijiy mehmonlarga xizmat ko`rsatish (ming kishi hisobida)

Yillar	2018	2019	2020	2021	2022	2023
O'zbekistonda xizmat ko'rsatilgan xorijiy mehmonlar	842	873	843	970	970	970
O'sish surati	98.0	99.0	113.6	122.5	127.2	142.7

Manba: “O'zbekturizm” MK materiallari

XULOSA VA MUNOZARA

Qabul qilingan me`yoriy-huquqiy hujjatlar bilan birgalikda sohani inqiroz davrigacha bo`lgan darajaga yetkazish va barqaror rivojlanishini ta`minlash maqsadida bir qator ishlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq: xususan, a) turistik va turdosh infratuzilmalarni rivojlantirishni davom ettirish, barqaror turizmni ta`minlashning asosiy shartlaridan biri turizm zonalarini va klasterlarini tashkil qilish, ularning faoliyatini qayta tashkil etish (boshqarish, rejalashtirish, turizm zonalarini loyihalashtirish, investitsiyalarni jalb qilish va h.k.z.);

O`zbekistonda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, turizm sohasi vakillari, turizm agenti, yo`riqchi-yo`lboshlovchi va gid (gid-tarjimon)lar tomonidan ziyorat odobiga rioya qilgan holda faoliyat olib borishi, tarixiy ma`lumotlarni to`g`ri talqin qilishi;

O`zbekistonda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, turizm sohasi vakillari, turizm agenti, yo`riqchi-yo`lboshlovchi va gid (gid-tarjimon)lar tomonidan ziyorat odobiga rioya qilgan holda faoliyat olib borishi, tarixiy ma`lumotlarni to`g`ri talqin qilishi;

REFERENCES

1. O`zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning Vazirlar Mahkamasining “Mamlakatimizni 2016 yildagi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish yakunlarini har tomonlama tahlil qilish hamda respublika hukumatining 2017 yil uchun iqtisodiy va ijtimoiy dasturi

- eng muhim yo‘nalishlari va ustuvor vazifalarini belgilashga bag‘ishlangan kengaytirilgan majlisi”dagi ma’ruzasi//Xalq so‘zi, 2017 yil 16 yanvar.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016 yil 2 dekabrda qabul qilingan PF-4861-son farmoni.
 3. To‘xliiev I.S., Qudratov G‘.X., Pardaev M.Q. Turizmni rejalashtirish. Darslik.-Toshkent, «Iqtisodiyot-moliya» nashriyoti. 2010.-254 bet.
 4. Балабанов И.Т., Балабанов А.И. Экономика туризма: Учеб. пос. — М.: Финансы и статистика, 2003. - 176 с.
 5. Зорин И.В., Кварталнов В.А. Энциклопедия туризма. — М.: Финансы и статистика, 2003. – 368 с.
 6. Винокуров М.А., Что такое туризм?/научная статья- www.dissercat.com
 7. O‘zbekiston Respublikasi Turizmni rivojlantirish Davlat Qo‘mitasi
 8. Amriddinova, R. S., & Abdukhamidov, S. A. (2021). Factors for Determining the Specialization of the Regions of the Republic of Uzbekistan in Tourism and the Assessment of Tourist Attractiveness. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF INNOVATIONS ON TOURISM MANAGEMENT AND FINANCE*, 2(10), 51-55.
 9. Tuxhliev I S., Abdukhamidov S.A. DIRECTIONS OF ACTIVATION OF INNOVATIVE ACTIVITIES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN FORMING INNOVATIVE ECONOMY. *VVK: 75.81 T 88*, 235. (2019).
 10. Tuxhliev I S., Abdukhamidov S.A. DIRECTIONS OF ACTIVATION OF INNOVATIVE ACTIVITIES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN FORMING INNOVATIVE ECONOMY. *VVK: 75.81 T 88*, 235. (2019).
 11. www.wikipedia.org sayti.